

21.12.2023
Ulkoministeriö

Ukrainan jälle- rakentaminen

Suomen kansallinen suunnitelma,
1. osa

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

Ulkoministeriön julkaisuja 2023:23

Ukrainan jälleenrakentaminen

Suomen kansallinen suunnitelma, 1. osa

Ulkoministeriö

Ulkoministeriö Helsinki 2023

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Ulkoministeriö

This publication is copyrighted. You may download, display and print it for Your own personal use. Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-281-806-5

ISSN pdf: 2737-0844

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2023

Ukrainan jälleenrakentaminen Suomen kansallinen suunnitelma, 1. osa

Ulkoministeriön julkaisuja 2023:23

Julkaisija Ulkoministeriö

Yhteisötekijä Itäosasto

Kieli Suomi

Sivumäärä 32

Tiivistelmä

Pääministeri Orpon hallitusohjelmaan perustuen ulkoministeriö on laatinut yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön, valtiovarainministeriön sekä elinkeinoelämän sidosryhmien kanssa suunnitelman Suomen osallistumisesta Ukrainan jälleenrakentamiseen. Suunnitelmassa keskitytään erityisesti suomalaisyrityksille tarkoitukseenmukaisiin rahoitus- ja neuvontapalveluihin, joita tarvitaan, jotta yritykset voisivat olla mukana rahoituskellisesti ja ajallisesti hyvin mittavassa jälleenrakentamisurakassa. Kansainväliset yritykset voivat vaikuttaa talouden kehitykseen Ukrainassa, mikä on olennaisen tärkeää myös työllisyydelle ja muulle yhteiskunnalliselle kehitykselle sodan runtelemassa maassa.

Suunnitelmassa kerrotaan Ukrainan jälleenrakennuksen tarpeista ja sen kansainvälisestä järjestämisestä sekä esitetään rahoitusratkaisuja, joita suomalaisyritykset voisivat hyödyntää markkinaselvityksiin, kumppanihakuihin, viennin rahoittamiseen sekä investointeihin. Lisäksi suunnitelmassa esitellään neuvontapalveluita, joita yritykset voivat saada Team Finland -verkoston organisaatioilta ja muilta elinkeinoelämän toimijoilta. Neuvontapalvelut ja yrityksille tarjolla olevat rahoituspalvelut kuvataan suunnitelmassa myös taulukkomuodossa.

Suunnitelman toinen osa laaditaan vuoden 2024 aikana. Siinä käsitellään laajemmin Suomen valtionhallinnon ja eri sidosryhmien osallistumista Ukrainan jälleenrakentamiseen sekä Suomen kehitysyhteistyövarojen käyttöä Ukrainassa.

Asiasanat

Ukraina, jälleenrakentaminen, Venäjän hyökkäys Ukrainaan 2022, yritysneuvonta, viennin edistäminen, kehitysyhteistyö

ISBN PDF 978-952-281-806-5

ISSN PDF 2737-0844

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-806-5>

Återuppbyggnaden av Ukraina Finlands nationella plan, del 1

Utrikesministeriets publikationer 2023:23

Utgivare	Utrikesministeriet		
Utarbetad av	Östavdelningen		
Språk	Finska	Sidantal	32

Referat

Utifrån statsminister Orpos regeringsprogram har utrikesministeriet tillsammans med arbets- och näringsministeriet, finansministeriet och intressentgrupper inom näringslivet utarbetat en plan för Finlands deltagande i återuppbyggnaden av Ukraina. Planen fokuserar särskilt på sådana finansierings- och rådgivningstjänster som är relevanta för finländska företag och som behövs för att företagen ska kunna delta i det både finansiellt och tidsmässigt mycket omfattande återuppbyggnadsarbetet. Internationella företag kan påverka den ekonomiska utvecklingen i Ukraina, vilket är av högsta vikt även för sysselsättningen och annan samhälls utveckling i det krigshärjade landet.

I planen beskrivs behoven i anslutning till återuppbyggnaden av Ukraina och hur den ska ordnas internationellt samt presenteras finansieringslösningar som de finländska företagen kan använda sig av för bl.a. marknadsundersökningar, partnersökning, finansiering av export och investeringar. I planen presenteras även sådana rådgivningstjänster som företagen kan få från organisationerna inom nätverket Team Finland och från andra aktörer inom näringslivet. I planen beskrivs både rådgivningstjänsterna och de finansieringstjänster som erbjuds företagen också tydligt i tabellform.

Den andra delen av planen utformas under år 2024 och den fokuserar mera allmänt på den finländska statsförvaltningens och olika intressentgruppers deltagande i återuppbyggnaden samt på användningen av finländska utvecklingsamarbetsmedel i Ukraina.

Nyckelord Ukraina, återuppbyggnad, ryska invasionen av Ukraina 2022, företagsrådgivning, exportfrämjande, utvecklingsamarbete

ISBN PDF	978-952-281-806-5	ISSN PDF	2737-0844
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-806-5>

Reconstruction of Ukraine Finland's national plan, part one

Publications of the Ministry for Foreign Affairs 2023:23

Publisher	Ministry for Foreign Affairs of Finland		
Group author	Department for Russia, Eastern Europe and Central Asia		
Language	Finnish	Pages	32

Abstract

As stated in Prime Minister Orpo's Government Programme, the Ministry for Foreign Affairs together with the Ministry of Economic Affairs and Employment, Ministry of Finance and business stakeholders have drawn up a plan for Finland's participation in the reconstruction of Ukraine. The plan focuses particularly on financing and advisory services relevant for Finnish companies needed to enable them to participate in this reconstruction project with an extremely large scale in terms of the required financing and time span. International companies can influence economic development in Ukraine, which will also be essential for employment and other societal development in a war-torn country.

The plan describes the needs and international organisation of reconstruction in Ukraine as well as proposes financing solutions for Finnish companies' market surveys, search for partners, export financing as well as investments. The plan additionally describes advisory services that companies can obtain from organisations in the Team Finland network and other business actors. Both the advisory services and financing services available for companies are also described in a table format in the plan.

The second part of the plan, which will be prepared in 2024, will have a broader focus on the participation of Finland's central government and various stakeholders in the reconstruction and the use of Finland's development cooperation funds in Ukraine.

Keywords Ukraine, rebuilding (construction), Russian invasion of Ukraine 2022, business counselling, export promotion, development cooperation

ISBN PDF 978-952-281-806-5 **ISSN PDF** 2737-0844

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-806-5>

Відновлення та відбудова України Національний план Фінляндії, перший етап

Публікації Міністерства закордонних справ Фінляндії 2023:23

Видавець	Міністерство закордонних справ Фінляндії		
Авторський	Східний відділ		
Мова	фінська	Кількість сторінок	32

Анотація

Як зазначено в Програмі Уряду Прем'єр-міністра Орпо, Міністерство закордонних справ спільно з Міністерством економіки та зайнятості, Міністерством фінансів та зацікавленими представниками фінського бізнесу розробило План участі Фінляндії у відбудові України. Особлива увага в Плані приділяється фінансуванню та консультативним послугам для фінських компаній, необхідним для їхньої участі в цьому масштабному з точки зору необхідного фінансування та тривалості проекту відбудови України. Міжнародні компанії можуть сприяти економічному розвитку України, що також матиме важливе значення для зростання зайнятості та інших аспектів соціального розвитку в країні, охопленій війною.

У Плані окреслено потреби та організацію міжнародної допомоги у відновленні України, а також запропоновано фінансові рішення для фінських компаній для проведення ринкових досліджень, пошуку партнерів, експортного фінансування та інвестування. Крім того, у Плані представлені консультативні послуги, які компанії можуть отримати від мережі Team Finland та інших учасників бізнес-спільноти. Консультативні та фінансові послуги представлені в цьому документі у вигляді таблиці.

Друга частина Плану, яку планується розробити протягом 2024 року, буде зосереджена на участі державних органів влади Фінляндії та усіх зацікавлених сторін у відбудові України, а також на використанні в Україні коштів фінських фондів співпраці у сфері розвитку.

Ключові слова Україна, відновлення (відбудова), агресія Росії проти України 2022, консультаційні послуги компаніям, просування експорту, співпраця з розвитку

ISBN PDF 978-952-281-806-5 **ISSN PDF** 2737-0844

Адреса URN <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-806-5>

Sisältö

1	Johdanto	8
2	Suomen kaksivaiheinen lähestymistapa ja suomalaisen yrityskehityksen mahdollisuudet osallistua	10
3	Konkreettiset toimenpide-ehdotukset	12
	3.1 Rahoitusratkaisut	13
	3.2 Neuvontapalvelujen vahvistaminen	17
	LIITE 1. Neuvontapalvelut yrityksille	20
	LIITE 2. Tuki- ja rahoituspalvelut yrityksille	26

1 Johdanto

Venäjän sotilaallinen aggressio Ukrainassa käynnistyi 2014. Tälle jatkona Venäjä aloitti 24.2.2022 kansainvälisen oikeuden vastaisen ja laajamittaisen hyökkäyssodan Ukrainaa kohtaan.

Laittoman hyökkäyksen kohteeksi joutuneen Ukrainan tukeminen on ratkaisevan tärkeää, ja Suomi on vastannut Ukrainan tarpeisiin nopeasti mm. antamalla puolustusmateriaalitukea, muuta materiaalitukea sekä kohdistamalla kehitysyhteistyö- ja humanitaarisen avun varoja Ukrainaan. Välittömän tuen lisäksi tarvitaan kuitenkin pitkän aikavälin jälleenrakennusapua, koska sodan tuhojen korjaamisen on arvioitu kestävän useita vuosia ja maksavan satoja miljardeja euroja. Tilanne vaihtelee Ukrainan eri alueilla paljonkin, mutta täydellä teholla laajamittainen jälleenrakentaminen voi kaikilla alueilla käynnistyä, kun sota on ohi.

Infrastruktuurin korjausrakentamista tehdään jatkuvasti, ja pitkäkestoista jälleenrakentamista voidaan sodan oloissakin jo valmistella ja tietyiltä osin toteuttaa. Ukraina on parhaillaan laatimassa omaa laaja-alaista jälleenrakennus- ja modernisaatiosuunnitelmansa, ja hallitus on määritellyt ensisijaisiksi tarpeiksi energiainfrastruktuurin, miinanraivauksen, asuntokannan korjaamisen, kriittisen ja sosiaalisen infrastruktuurin (sairaalat, päiväkodit jne.) sekä yksityisen sektorin toimintakyvyn ylläpitämisen. Konkreettisen jälleenrakentamisen ohella on toteutettava Ukrainan yhteiskunnan modernisointia ja EU-lähentymistä tukevia uudistuksia.

Ilman toimivaa yhteiskunnan perusrakennetta, työmahdollisuuksia ja asuntoja sotaa paenneiden ihmisten on vaikea palata kotiseuduilleen tilanteen rauhoituttua. Ukrainassa on korjattava ja rakennettava suuri määrä kestävästä infrastruktuuria (mm. energiantuotanto, tiet, vesihuolto, puhelinverkot) sekä aikaansaattava taloudellisen ja teollisen toiminnan kasvua, joka luo kestäviä työpaikkoja. Julkisella rahoituksella voidaan tehdä paljon, muttei riittävästi. Pitkällä aikavälillä Ukrainaan on saatava lisää ukrainalaisia ja ulkomaisia investointeja kestävästä taloudellisen kasvun aikaansaamiseksi. Ukrainan talouden elpymisellä on myös maailmantaloudellisia vaikutuksia; Ukraina on perinteisesti ollut mm. hyvin merkittävä viljanviejä.

Suomi osallistuu Ukrainan jälleenrakentamiseen kokonaisvaltaisesti ottamalla lähivuosina osaa konkreettisiin hankkeisiin, tukemalla maan EU-lähentymistä ja sen vaatimia uudistuksia sekä luomalla edellytyksiä suomalaisen yksityisen sektorin elinkeinotoimintaan Ukrainassa.

Samalla on huomioitava, että tällä hetkellä Ukrainassa vallitsee sotatila, ja Suomen ulkoministeriön matkustussuositus kehottaa poistumaan maasta, jos mahdollista. Jos kuitenkin päätät matkustaa Ukrainaan, tee matkustusilmoitus ja seuraa viranomaisten ohjeita. Matkustussuositusta päivitetään tilanteen muuttuessa.

2 Suomen kaksivaiheinen lähestymistapa ja suomalaisen yrityskentän mahdollisuudet osallistua

Jälleenrakentamistuelle on suuri käytännöllinen, inhimillinen ja moraalinen tarve. Jälleenrakennuksen mittakaava on suuri, ja on ensiarvoisen tärkeää, että toiminta on koko ajan tarvelähtöistä. Ukrainan, Maailmanpankin, Euroopan komission ja YK:n maaliskuussa 2023 tekemän arvion mukaan jälleenrakennustarpeet seuraavalle 10 vuodelle ovat lähes 400 miljardia euroa, mutta tarve kasvaa sodan jatkuessa. Arvio on tarkoitus päivittää kevään 2024 aikana.

Kansainvälisesti tukitoimia ja jälleenrakennusta suunnitellaan erityisessä koordinaatioryhmässä (Multi-agency Donor Coordination Platform), joka kokoaa yhteen Ukrainan, G7-maat (Yhdysvallat, Kanada, Iso-Britannia, Japani, Saksa, Ranska, Italia), Euroopan unionin sekä keskeiset kansainväliset rahoituslaitokset. Ukrainan kansainvälisten avunantajien kanssa yhteistyössä valmisteleva jälleenrakennussuunnitelma ohjaa aputoimia.

Euroopan unioni valmistelee parhaillaan mittavaa Ukraina-tukivälinettä (Ukraine Facility) ja sen kohdentumista eri sektoreille vuosina 2024-2027. Pääasiassa lainamuotoisesta makrotaloudesta koostuvan rahoitusvälineen koko on enimmillään noin 50 miljardia euroa. Myös unionin maailmanlaajuinen vuonna 2021 esitelty kehitysstrategia Global Gateway tarjoaa mahdollisuuksia Ukrainalle mm. energia- ja liikennesektoreilla toteutettavilla suurilla hankkeilla.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaisesti Suomi valmistelee kansallisen Ukraina-jälleenrakentamissuunnitelman. Tämä tapahtuu kahdessa vaiheessa. Suunnitelman molemmissa vaiheissa kansallista koordinaatiota toteutetaan ulkoministeriön johdolla yhteistyössä muun valtionhallinnon ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Yrityksiä palvelevan, useista organisaatioista koostuvan Team Finland -verkoston (TF) rooli on keskeinen. Verkoston tarjoama asiantuntemus ja työnjako kuvataan tarkemmin jäljempänä.

Ensimmäinen vaihe – nyt käsillä oleva suunnitelma – käsittelee elinkeinoelämän osallistumista jälleenrakentamiseen. Erityisesti huomiota on kiinnitetty rahoitusratkaisujen ja neuvontapalvelujen vahvistamiseen. Valtavista tarpeista huolimatta jälleenrakentamisen kenttä on haasteellinen, eikä Ukraina ole entuudestaan suomalaisille yrityksille erityisen hyvin ja laajalti tunnettu markkina-alue. Samalla on selvää, että Suomella on paljon tarjottavaa esimerkiksi siirtymässä puhtaisiin teknologioihin ja energiantuotantoon, energiahuollossa, digitalisaatiossa, tietoverkoissa, rakentamisessa ja infrastruktuurissa, yhteiskunnallisessa suunnittelussa ja hyvässä hallinnossa sekä opetus- ja koulutussektorilla.

Suunnitelman toisessa, vuoden 2024 aikana valmistuvassa vaiheessa käsitellään laajemmin Suomen tukea sekä valtionhallinnon ja sidosryhmien osallistumista jälleenrakentamiseen. Suomen valtionhallinto tekee jo paljon yhteistyötä Ukrainan kanssa, ja useilla sektoreilla on tehty ns. yhteisymmärryspöytäkirjoja (Memorandum of Understanding, MoU) ukrainalaisten vastinparien kanssa. Näitä on laadittu muun muassa digitaalisen infrastruktuurin rakentamisen, suojaamisen ja kehittämisen saralla (liikenne- ja viestintäministeriö), sodan ympäristötuhojen arvioinnissa, dokumentoinnissa ja jälleenrakennuksessa (ympäristöministeriö), säteily- ja ydinturvallisuudessa (Säteilyturvakeskus) sekä opetussektorilla (opetus- ja kulttuuriministeriö).

Toisessa vaiheessa käsitellään kehitysyhteistyö- ja humanitaaristen määrärahojen käyttöä. Jo nyt Ukraina on suurin Suomen kehitysavun kohdemaista. Samalla on aiheellista pohtia mahdollisuuksia suomalaisen Ukraina-osaamisen ml. ukrainan kielen osaamisen ja maatuntemuksen parantamiseen.

3 Konkreettiset toimenpide-ehdotukset

Jotta Suomi voi parhaalla mahdollisella tavalla osallistua Ukrainan jälleenrakentamiseen, on varmistettava suomalaisten yritysten neuvontapalvelut sekä kilpailukykyinen ja maan poikkeukselliset riskit huomioiva rahoitus. Mahdolliset lisärahoitustarpeet käsitellään valtion talousarvioesityksen ja julkisen talouden suunnitelman yhteydessä.

Hallituksen esitykseen vuoden 2024 talousarvioesityksen täydentämiseksi sisältyy jälleenrakennussuunnitelman toimenpiteitä. Täydentävässä talousarvioesityksessä ehdotetaan Finnfundin laajemman sijoitustoiminnan mahdollistamiseksi Ukrainassa yhtiön pääoman korottamista kohdennetusti 25 miljoonalla eurolla. Samalla annetaan valtion tappiokorvaus sitoumus kattamaan 80 % sijoitusten arvosta, yhteensä enintään 20 miljoonaa euroa. Lisäksi ehdotetaan eduskunnan suostumusta siihen, että työ- ja elinkeinoministeriö voisi korvata Finnvera Oyj:lle Ukrainaan kohdistuvan viennin ja investointien edistämiseksi myönnettyjen vientitakuiden luottotappioita enintään 50 miljoonaa euroa.

Ukrainan ja Suomen välisen maksuliikenteen toimivuuden edistämiseksi on kehitettävä esimerkiksi asiakkaan tuntemisen (Know Your Customer, KYC) prosesseja yhteistyössä pankkien, vientiyritysten ja Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) kanssa.

Tulevissa kilpailutuksissa on mukana suuri määrä kansainvälisiä toimijoita, ja on mahdollista, että osassa hankkeista yritysten odotetaan vastaavan rahoituksesta. Tämä voi olla vaikeaa varsinkin pienille ja keskisuurille yrityksille. Ukrainaan soveltuvia rahoitusratkaisuja tarvitaan niin erilaisiin selvityksiin kuin kauppaan ja investointeihin.

Yleisesti ottaen Suomen Ukrainalle antamassa tuessa on pyrittävä huomioimaan vastuullisen yritystoiminnan periaatteet, oikeusvaltion rakenteiden vahvistaminen sekä korruption torjunta. Ukrainan liiketoimintaympäristössä on haasteita mm. korruption, ympäristönsuojelun, työturvallisuuden ja työntekijöiden oikeuksien osalta. Sotatila on lisännyt riskejä erityisesti naisille, tytöille ja haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille, kuten vammaisille henkilöille. Vastuullinen ja sotatilan vaikutukset huomioiva liiketoiminta edellyttää ihmisoikeus-, ilmasto- ja

ympäristöriskien hallitsemista sekä liiketoiminnan kestävien yhteiskunnallisten vaikutusten varmistamista. Ukrainaan suuntautuvassa yritysneuvonnassa voidaan hyödyntää valtionhallinnolle kehitettyä Business & Human Rights -verkkokurssia.

3.1 Rahoitusratkaisut

Rahoitus teknisiin selvityksiin, markkinaselvityksiin, kumppanihakuihin ja taustaselvityksiin

Ukrainan liiketoimintamahdollisuuksien kartoittamisen voi aloittaa Finnpartnershipin kautta. Se on kehitysrahoituslaitos Finnfundin hallinnoima ulkoministeriön liikekumppanuusohjelma, jonka avulla yritys voi etsiä asiakkaita ja liikekumppaneita, tunnistaa liiketoimintamahdollisuuksia ja luoda kauppasuhteita. Liikekumppanuustukea tarvitaan myös markkinaselvityksiin, konsortioiden muodostamiseen sekä jälleenrakennusmessuille ja vastaaviin tilaisuuksiin osallistumiseen.

Finnpartnershipin tukimuodot, Business Finlandin instrumentit Market Explorer, Group Explorer ja Exhibition Explorer sekä ELY-keskusten kehittämisavustus tukevat osaltaan suomalaistoimijoiden valmistautumista jälleenrakennukseen. Finnpartnershipin liikekumppanuustuen ehtoja ja tukimuotoja on tarkoitus entisestään kehittää vastaamaan elinkeinoelämän tarpeita Ukrainassa.

Projektien toteutettavuussuunnitteluun (technical feasibility studies) tulisi varata rahoitusta. Toteutettavuussuunnitteluun tarkoitettun tuen yhteensopivuus EU:n valtioneuvoston kanssa pyritään varmistamaan keväällä 2024 aikana. Pyritään rahoittamaan investointihankkeiden toteutettavuusselvityksiä hankkeissa, joissa on suomalainen kaupallinen intressi ja hakijana suomalainen yritys.

Finnpartnership-liikekumppanuustuen ehtoja ja tukimuotoja kehitetään vastaamaan paremmin elinkeinoelämän tarpeita Ukrainassa.

Finnpartnership-liikekumppanuusohjelmaa lisärahoitetaan yhteensä 8 miljoonalla eurolla vuosina 2024-2027.

Vastuutaho: UM/Finfund

Kansallinen vienninrahoitus

Suomen valtion erityisrahoitusyhtiö Finnveran vienninrahoituksen instrumentteihin kuuluvat esimerkiksi lyhyen maksuajan luottovakuutus, remburssien riskejä takaavat remburssitakuut sekä vientiluottojen riskejä kattavat ostajaluottotakuut, joita käytetään silloin, kun kauppaan kuuluu useamman vuoden pituinen maksuaika.

Nykyisellään Ukraina-riskin kattavaa vienninrahoitusta ei Suomessa saa kaupallisesti, eikä Finnvera nykyisin kata luottoriskiä ukrainalaisista toimijoista korkean riskitason takia. Verrokkimaista mm. Ruotsi, Tanska ja Saksa ovat tehneet päätöksiä Ukraina-riskin kattamisesta erityisjärjestelyin.

Suomalaisyriyten näkökulmasta ja viennin edistämiseksi Ukrainaan on perusteltua varmistaa Finnveran kyky Ukraina-riskinottoon. Erityisesti lyhyen maksuajan kaupanrahoituksella (esim. remburssitakuut ulkomaankaupan maksuliikennettä hoitaville pankeille sekä luottovakuutus suomalaisyriyten vientisaatavien vakuudeksi) arvioidaan olevan vaikutusta lyhyelläkin aikavälillä myös pk-sektorin vienninedistämässä. Myös keskipitkän ja pitkän maksuajan mahdollistavaa vientitakuutarjontaa voidaan kasvattaa vähitellen.

Mahdollistetaan Finnveran Ukrainaan kohdistuva vienninrahoitus korvaamalla mahdollisesti aiheutuvia luottotappioita.

Vastuutaho: TEM/Finnvera

Erityisriskipääomaa tulisi myöntää myös ulkoministeriön hallinnoiman investointituki-instrumentin (Public Sector Investment Facility, PIF) tarpeisiin. Instrumentin tavoitteena on tukea kohdemaiden julkisen sektorin investointeja, jotka ovat YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisia ja joissa hyödynnetään suomalaista osaamista ja teknologiaa. Instrumentin kautta tuetaan Suomen kehitysyhteistyövaroin kohdemaan julkisen sektorin investointihankkeen ostohintaa ja hankkeen rahoitukseen järjestetyn vientiluoton korkoa, jolloin investoinnin kulut kohdemaalle alenevat merkittävästi.

Ukrainan julkisen sektorin hankintoihin suunnattua PIF-investointiluottoa on kysytty yritysten toimesta. On tarve uudelle sekaluottorahoitukselle, jonka tavoitteena on Ukrainan julkisen sektorin tukeminen suomalaisrakenteisilla ratkaisulla jälleenrakentamisvaiheessa.

Esitetään Ukrainalle PIF-puitesopimusneuvottelujen aloittamista

Vuoden 2024 aikana perustetaan ja valmistellaan uusi sekaluottoinstrumentti, Ukraine Investment Facility (UIF), joka mahdollistaa 50 miljoonan euron arvosta hankkeita vuosina 2025-2026 investointituki-instrumentin (PIF) periaatteiden mukaisesti. Rahoituksesta 35% olisi lahjarahaa, jolla katetaan mm. korkokustannuksia. Instrumentti edellyttää Finnveran vientitakuuta myönnettävän korkotukiluoton vakuudeksi.

Tarkastellaan PIF-instrumenttiin liittyvän kansallisen prosessin yksinkertaistamista Ukrainan osalta.

Mahdollistetaan Finnveran vientitakuut Ukrainan PIF-hankkeisiin korvaamalla mahdollisesti aiheutuvia luottotappioita.

Vastuutaho: UM/Finnfund, TEM/Finnvera

Puhtaasti kansallisten vienninrahoitustoimien lisäksi on aiheellista mainita, että Euroopan komissio käynnistää vuoden 2024 aikana European Investment Fundin yhteyteen 300 miljoonan euron pilottiprojektin, jolla edistetään kansallisten vientiluottolaitosten kautta pk-yritysten kaupankäyntiä Ukraina. Finnvera on kiinnostunut mahdollisuuksista hyödyntää tätä pilottiratkaisua suomalaisten pk-yritysten kaupankäyntimahdollisuuksien edistämiseen ja Finnveran oman riskinottokapasiteetin kasvattamiseen.

Kansallinen ja kansainvälinen investointirahoitus

Pääosa Ukrainan jälleenrakennukseen käytettävistä varoista kanavoidaan kansainvälisten rahoituslaitosten kautta (mm. Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki EBRD, Euroopan investointipankki EIB, Maailmanpankkiryhmään kuuluvat Kansainvälinen rahoitusyhtiö IFC ja Monenkeskisten investointien takauskeskus MIGA sekä Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCO). On huomioitava, että kansainvälisessä rahoituksessa projektikohtainen minimirahoitus on usein korkea, mikä hankaloittaa suomalaisten pk-yritysten osallistumista. Suomalaisyrietykset tarvitsevat tukea kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa toimimiseen. Rahoituslaitoksiin liittyvä neuvontatarve huomioidaan neuvontapalveluja käsittelevässä kohdassa (kohta 3.2.).

Suomalaisyrietykset voivat osallistua jälleenrakennukseen joko yllämainittujen tahojen järjestämien kilpailutusten kautta, tai hakemalla suoraan rahoitusta omiin projekteihinsa. Yrietykset voivat hyödyntää Finnfundia yksityisen sektorin investointirahoitukseen sekä Finnpartnershipia näihin liittyviin selvityksiin. Lisäksi yrietykset voivat hyödyntää myös Ukrainassa Business Finlandin innovointilainaa.

Suomalaisyrietysten näkökulmasta ja viennin edistämiseksi Ukrainaan on perusteltua, että Finnfund voisi rahoittaa yksityistä investointihanketta Ukrainassa suoraan joko tapauskohtaisesti tai tarkoitusta varten perustettavan Ukraina-investointirahaston pohjalta. Kyseessä voisi olla esimerkiksi ukrainalainen investoija, jonka hankkeeseen toimitetaan suomalaisyrietyksen vientituotteita. Kyseessä voisi olla myös suomalainen investoija, jolloin kehitysvaikutukset syntyvät esimerkiksi siirryttäessä käyttämään aikaisempaa puhtaampia teknologioita tai työllistävän vaikutuksen kautta. Finnfundin toimintaa ohjaava laki (291/1979) mahdollistaa ainoastaan kehitysmaiden yrietyksiin tehtäviä sijoituksia. Yrietykset voi kuitenkin olla esimerkiksi suomalaisen yrietyksen tytäryhtiö. Teollisuusmaiden yhteistyöjärjestö OECD:n alainen kehitysapukomitea määrittelee Ukrainan kehitysmaaksi.

Finnvera voi edistää suomalaisten ulkomaisia investointeja myöntämällä investointitakuita investointien oman ja vieraan pääoman ehtoiseen rahoitukseen liittyvien poliittisten riskien kattamiseksi. Ukrainan sotatilasta johtuen Finnvera ei tällä hetkellä voi kattaa investointeihin liittyviä riskejä.

Finnfundin pääomaa korotetaan 25 miljoonalla eurolla. Korotus tehdään kohdennetusti laajemman sijoitustoiminnan mahdollistamiseksi Ukrainassa.

Finnfundin sijoitusriskiä Ukrainassa katetaan valtion erityisriskirahoituksella, joka toimisi tappiokorvaussitoumuksena tehtäville sijoituksille: valtio kattaisi enintään 80 prosenttia riskistä 20 miljoonaan euroon asti.

Selvitetään edellytyksiä käyttää Finnveran investointitakuita Ukraina suuntautuvien investointien rahoitukseen liittyvien poliittisten riskien kattamiseksi.

Vastuutaho: UM/Finnfund, TEM/Finnvera

3.2 Neuvontapalvelujen vahvistaminen

Markkinatieto ja yritysneuvonta

Suomalaisyrietykset tarvitsevat tietoa ja koulutusta mm. Ukrainasta liiketoimintaympäristönä ja mahdollisten yrityskumppanien löytämisestä. Neuvonta- ja koulutustarjonnan tulee kattaa Ukrainan liiketoimintaympäristön tarjoamat mahdollisuudet ja riskit kokonaisvaltaisesti, koska neuvontaa ja koulutusta tarvitaan monilla osa-alueilla, esimerkiksi seuraavilla:

- a. Suomalaisten yritysten edellytyksien arviointi Ukrainan markkinoille lähtemisestä
- b. Ajantasainen, realistinen tilannekuva Ukrainan liiketoimintakulttuurista ja -ympäristöstä
- c. Tarpeiden ja kysynnän kartoitus sekä Ukrainan markkinamahdollisuudet (mukaan lukien Ukrainassa käytössä olevat digitaaliset hankinta-alustat ProZorro ja DREAM)
- d. Suomen tarjonnan sovittaminen Ukrainaan ja yhteistarjoamien laatiminen esim. jälleenrakennustapahtumissa ja niin sanottujen veturiyhtiöiden kanssa
- e. Suomalaisten ja ukrainalaisten yritysten saattaminen yhteen (mm. messut, webinaarit, aamukahvitilaisuudet)
- f. Paikallisiin ja kansainvälisiin tarjouskilpailuihin osallistuminen
- g. Ovien avaaminen Ukrainan julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja kansalaisjärjestöjen suuntaan

- h. Paikallisen kumppanin ja asiakkaan etsiminen ja taustojen selvittäminen (Know Your Customer)
- i. Kaupan esteet ja ongelmatilanteiden ratkaisemisessa auttaminen
- j. Juridiset kysymykset, erilaiset sertifiointit ja lupa-asiat
- k. Suorat investoinnit Ukrainaan
- l. Korruption välttäminen

Team Finland -verkostolla on asiakkuudenhallintajärjestelmiseen ja palvelupolkuineen erityinen rooli yritysneuvonnan tarjoamisessa koko Suomen kattavasti. Elinkeinoelämän keskusliiton koolle kutsuma Ukraina-yritysfoorumi on koonnut eri toimijoita yhteen ja toiminut hyödyllisenä tiedonvälityskanavana. Sen kautta ulkoministeriö voi kertoa yrityksille laajemmasta kansainvälispoliittisesta tilannekuvasta.

Liiketoimintaympäristö Ukrainassa ei ole normaalitilanteessakaan kaikilta osin helppo. Korruptio on perinteisesti tunnistettu yhteiskunnan toimintaa jäytäväksi ongelmaksi, joka on sitkeä ja monisyinen vaiva erityisesti maan taloudessa. Sen kitkemiseksi tehdään paljon työtä, ja EU-jäsenyysspyrkimys vahvistaa tätä edelleen, mutta suomalaistoimijoidenkin on syytä varautua siihen, että ilmiö todennäköisesti tulee eteen jossakin liiketoiminnan vaiheessa. Korruptiota voi kuitenkin tehokkaasti välttää toimimalla tiettyjen periaatteiden ja käytäntöjen mukaisesti. Team Finland -verkosto voi neuvoa yritystä toimimaan oikein.

Yritysvastuu on syytä huomioida laajasti mm. kaupankäynnissä ja paikallisten kumppanien etsinnässä. EU:n ehdotetun yritysvastuudirektiivin mukaan yritysten on selvitettävä toimintansa kielteiset vaikutukset ihmisoikeuksiin ja ympäristöön, ja tarvittaessa estettävä tai lievennettävä niitä. Yritysten on arvioitava ja tarkkailtava ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksia koko arvoketjussa. Finnpartnership tarjoaa maksutonta konsultointipalvelua yrityksille, jotka ovat saaneet liikekumppanuustukea ja joiden hankkeet ovat haastavia ympäristöön, yhteiskuntaan tai ihmisoikeuksiin liittyvien vaikutusten kannalta. Palvelun tavoitteena on kasvattaa tietoisuutta kohdemaan ympäristö- ja yhteiskunta-asioista sekä mahdollisista haasteista liittyen ihmisoikeuksiin.

Rahoitusneuvonta: tuki yritysten osallistumiseksi kansainvälisten rahoituslaitosten kilpailutuksiin

Rahoitusratkaisut ovat ratkaisevan tärkeitä kysymyksiä yritysten osallistumiselle jälleenrakennukseen. Kansallisen rahoituksen kysymyksiä on käsitelty edellisessä kappaleessa (kpl 3.1.), jossa on nostettu esiin Finnfundin ja Finnveran keskeinen asema.

Huomattava osa Ukrainassa tapahtuvasta jälleenrakentamisen rahoituksesta kanavoituu kansainvälisten rahoituslaitosten kautta. Senkin takia rahoituslaitosten aktiivinen seuraaminen ja niiden suunnitelmiin vaikuttaminen on tärkeää. Suomalaisyrityksillä on perinteisesti ollut kiinnostusta osallistua tarjouskilpailuihin, mutta menestyminen mm. Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) ja Euroopan investointipankin (EIB) kilpailutuksissa on ollut vaatimatonta. Onnistumisen edellytyksiä tulee edistää lisäämällä neuvontaa, koulutusta ja tiedotusta rahoituslaitosten toiminnasta. Erityisesti Business Finlandilla on edellytyksiä kehittää yritysneuvontaa kansainvälisten rahoittajien hankkeista.

Kansainvälisissä kilpailutuksissa menestymistä voi parantaa myös suomalaisyritysten nykyistä suurempi verkottuminen keskenään ja verrokkimaiden toimijoiden kanssa konsortioiden muodostamiseksi. Yritysten ohjaamista jälleenrakennuksen alihankintaurakoihin on harkittava hintakilpailukyky huomioiden. Suomalaisia suuria ns. veturiyrityksiä kannustetaan jakamaan kokemuksiaan ja ottamaan pk-sektoria mukaan suurempien yritysten Ukraina-projekteihin ja/tai konsortioihin.

Kokonaisuudessaan neuvontapalveluita niin markkinatietoon kuin rahoitukseen liittyen on saatavissa Team Finland -verkostosta varsin kattavasti. Neuvontaa tarjoavat muun muassa ulkoministeriö, Business Finland, Finnfund ja sen hallinnoima Finnpartnership, Finnvera sekä EastCham Finland sekä maakunnissa toimivat ELY-keskukset.

On kuitenkin ennakoitavissa, että TF-verkoston nykyisillä resursseilla ei pystytä kattamaan kaikkia tietotarpeita, joita suomalaisyrityksillä jälleenrakentamiseen osallistumisessa on. Neuvonta- ja koulutuspalveluita antavien tahojen keskeinen rooli ja resursointi tuleeikin varmistaa niin Suomessa kuin tilanteen sen salliessa myös Ukrainassa, jotta voidaan nykyistä tehokkaammin olla yhteydessä ukrainalaisiin toimijoihin ja ylläpitää tilannekuvaa markkina- ja rahoitusmahdollisuuksista.

Suunnitelman liitteenä esitetään taulukkomuodossa listaus neuvontapalveluita antavista organisaatioista yhteyshenkilöineen sekä listaus tuki- ja rahoituspalveluista.

Parannetaan neuvonta- ja koulutuspalveluita, ja niitä antavien tahojen resursointia pyritään vahvistamaan niin Suomessa kuin Ukrainassa.

Vastuutaho: UM ja TEM

LIITE 1. Neuvontapalvelut yrityksille

”Yhden luukun -periaatteen” mukaisesti yritykset voivat kaikissa Ukrainaan liittyvissä kyselyissään ottaa yhteyttä ulkoministeriön Ukraina-neuvontapalveluun: sähköposti ukraine.recovery@gov.fi ja puhelinnumero 0295 350 015. Vaihtoehtoisesti yritykset voivat olla yhteydessä Team Finland –organisaatioihin oheisen TF-lomakkeen avulla (<https://www.team-finland.fi/ota-yhteytta>), jolloin yhteydenotto ohjataan lomakkeeseen kirjoitetun informaation perusteella relevantille organisaatiolle.

Tiettyä asiakokonaisuutta koskevilla kysymyksissä yritys voi halutessaan olla myös suoraan yhteydessä palvelusta vastaavaan tahoon alla esitetyn osaamiskuvauksen mukaisesti.

Taho	Nykyiset palvelut ja resurssit	Suunnitellut palvelut ja resurssit	Yhteyshenkilö
Ulkoministeriö (UM)	<ul style="list-style-type: none"> - Ukrainaa koskeva yleisneuvonta yrityksille Helsingistä käsin (liiketoimintaympäristö, markkinatietous) - Ukrainan geopoliittinen maatuntemus - Neuvonta kaupanestetilanteissa ja tulliongelmissa (yhteistyössä ko. sektoriviranomaisten kanssa) - Kehitysrahoitustoimijoiden (Finnfund, Finnpartnership) rahoittaminen ja ohjaaminen - Rahoitusinstrumentti kohdemaan julkisen sektorin investointeihin (PIF) - Team Finland -toiminnan maajohtajuus ja koordinaatio Ukrainassa - Suomen Kiovan -suurlähetystön tuki: kontaktit elinkeinoelämään, viranomaisiin ja mediaan sekä arvovaltapalvelut (ml. verkostoitumistilaisuudet ja vierailut) - Työlupien vastaanotto yhteistyössä Migrin kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> - Kiovan suurlähetystön resursoinnin vahvistaminen 	<p>Antti Vänskä, suurlähettiläs (jälleenrakentaminen) puh. 0295 350 319</p> <p>Oskari Laukkanen, TF-erityisasiantuntija puh. 050 594 6010</p> <p>Henri Riihimäki, TF-erityisasiantuntija puh. 050 432 4747</p> <p>Iris Hiltunen, vastuuvirkamies ml. kaupanesteneuvonta puh. 0295 350 426</p> <p>Oskar Kass, tiiminvetäjä, kehitysrahoituksen yritysinstrumentit ml. PIF, puh. 050 471 2099</p>

Taho	Nykyiset palvelut ja resurssit	Suunnitellut palvelut ja resurssit	Yhteyshenkilö
Business Finland (TEM:n ohjauksessa)	<ul style="list-style-type: none"> - TF-työn koordinointi kansallisesti yhdessä UM:n kanssa - Yritysten neuvonta ja ohjaus markkinoille pääsemiseksi - Yritysten kasvun tukeminen kansainvälisillä markkinoilla, liiketoimintakontaktit ja verkostot - Liiketoimintatavat Ukrainassa - Erilaisten rahoitusmahdollisuuksien ja -palveluiden neuvonta - Kansainvälisten rahoitusten neuvonta - EU-rahoitus -verkostoneuvonta - Ukrainan markkinamahdollisuuksien kuvaaminen, välittäminen ja ohjaus yksittäisille yrityksille ja verkostoille - Ohjelmat ja ekosysteemit sekä niiden palvelut - Yleisten markkinaselvitysten ja toimiala-analyysien tekeminen ja viestintä asiakkaille - Ukraina-teeman viestintä asiakkaille, sidosryhmille ja TF-organisaatioille - Yritysyhmävierailut keskeisiin tapahtumiin Ukrainaan liittyen - Verkottaminen keskeisten ukrainalaisten toimijoiden kanssa - EEN-kumppanihakua kansainvälistä kasvua hakeville yrityksille - Expert Search -palvelu, jonka avulla yritykset voivat hakea Ukrainan markkinaa tuntevia konsultteja - Kansainvälisten kokonaistoimitusprojektien (EPC) tunnistaminen ja suomalaisten yritysten auttaminen mukaan näihin hankkeisiin 	<ul style="list-style-type: none"> - Eri toimijoiden yhteinen Suomi-talo Kiovaan: yritysten markkinoille menon tukipalvelujen kokoaminen yhteen paikkaan. Saataville erilaisia käytännön palveluja yritysten paikallisilta palveluntarjoajilta (esim. kirjanpito, HR, rekrytointi, vero, virtuaaliosoite). Vaatii luultavasti rauhanprosessin etenemisen, jotta voisi käynnistyä. 	<p>Asiakaspalvelutiimi, ohjaus TF-toimijoiden palveluihin puh. 029 469 5800, klo 9-12</p> <p>Reijo Kangas, johtaja, koordinointi ja ohjaus puh. 050 557 7892</p> <p>Jyrki Härkki, yhteyshenkilö toimialakohtaiseen kv-neuvontatiimiin puh. 040 343 3455</p> <p>Grace Wang, kansainvälisten rahoittajien rahoitus ja hankkeet Puh. 050 342 4740</p> <p>Marjukka Holopainen-Rainio, YK-hankinnat, puh. 050 571 0038</p> <p>Hanna Rinta-Erkkilä, EU-neuvonta, puh. 040 7514278</p> <p>Teija Pakanen, EEN-neuvonta, puh. 040 835 9264</p> <p>Piotr Hajdecki, Varsova, kansainvälistymisneuvonta puh. +48 508 983 253</p> <p>Maria Westerholm, yritysryhmä-vierailut puh 040 343 3431</p> <p>Maija Hakkarainen, Ukraina-viestintä puh. 050 5577739</p>

Taho	Nykyiset palvelut ja resurssit	Suunnitellut palvelut ja resurssit	Yhteyshenkilö
Finnvera (TEM:n ohjauksessa)	<ul style="list-style-type: none"> - Vienninrahoitus kaiken kokoisille yrityksille Suomesta käsin - Yrityusrahoitus Finnveran tuotteilla - Yhteistyö TF-toimijoiden kanssa - Yhteistyö pankkien kanssa 		<p>Outi Homanen, aluepäällikkö, puh. 040 821 9833 outi.homanen@finnvera.fi</p> <p>Timo Pietiläinen, rahoitus-päällikkö, puh. 040 508 8956, timo.pietilainen@finnvera.fi</p>
Finnfund (UM:n ohjauksessa)	<ul style="list-style-type: none"> - Rahoitusta suomalaisyritysten Ukrainaan perustamiin (yhteis) yrityksiin - Rahoitusta ukrainalaisille yrityksille, joiden kumppanina suomalaisyritys - Rahoitusta Ukrainaan suomalaista yrityskenttää palveleville toimialoille - Investointien koko 0,5–25 miljoonaa, aina vähemmistösijoittajan roolissa - Lisätiedot Finnfundin suomalaisyrityksille kohdennetulta verkkosivulta 		<p>Patrik Bredbacka, suomalaisyritysten ja Team Finland -verkoston erityisasiantuntija puh. 040 545 8447</p>
Finnpartnership (UM:n ohjauksessa)	<ul style="list-style-type: none"> - Liikekumppanuustuki: rahallista tukea pitkäaikaisen liiketoiminnan käynnistämiseen. Tukiprosentti Ukrainaan 85 % hankkeen hyväksytyistä kustannuksista - Matchmaking-palvelut: Doing Business with Finland -seminaarit, SDG Booster -työpajat, Matchmaking-hakupalvelu - Tietoa ja ohjausta: kuukausittaiset hakemustyöpajat liikekumppanuustuen hakemista varten, kontaktikarttapalvelu kumppaneiden etsintään, kuukausittainen uutiskirje - Yhteistyö Team Finlandin ja muiden kehitysorganisaatioiden kanssa sekä ohjaus muihin Team Finland -rahoituslähteisiin ja palveluihin 	<ul style="list-style-type: none"> - Kuukausittaiset hakemustyöpajat liikekumppanuustuen hakemista varten - Ukraina-aiheisia tapahtumia suunnitteilla vuodelle 2024 - Koko 11 hengen Finnpartnership-tiimi käytössä tarpeen mukaan 	<p>Birgit Nevala, Programme Director, puh. 044 357 0811</p> <p>Ville Jokinen, Programme Officer, Ukraina-yhteyshenkilö puh. 040 538 0540</p>

Taho	Nykyiset palvelut ja resurssit	Suunnitellut palvelut ja resurssit	Yhteyshenkilö
ELY-keskukset (TEM:n ohjauksessa)	<ul style="list-style-type: none"> - ELY-keskukset/Team Finland -koordinaattorit ohjaavat maakunnallista TF-toimintaa ja sidosryhmäyhteistyötä - Ukrainan jälleenrakentamiseen liittyvä viestintä alueilla yhdessä TF-toimijoiden kanssa (Team Finland Talks ja sidosryhmäviestintä) - Team Finland -palvelupolun mukainen neuvonta kansainvälistymisen alkuvaiheessa oleville yrityksille, sisältää myös Ukrainan - asiakastarpeen mukaan ohjaus eri palveluihin - markkinamahdollisuuksien välittäminen potentiaalisille asiakkaille - yhteishankintakoulutus: yrityksen osaamisen kehittäminen asiakastarpeen ja vallitsevien olosuhteisen mukaan 	<ul style="list-style-type: none"> - Käytettävissä olevat resurssit: - jokaisessa maakunnassa oma Team Finland -koordinaattori, yht. 18 henkilöä - valtakunnallinen pk-yritysten rahoitusneuvontapuhelin 5 henkilöä - kehittämisspalvelukäsittelijät 20 henkilöä - RR-yritysasiantuntijat 80 henkilöä 	<p>Jukka Kohonen, Team Finland -koordinaattori puh. 044 5616 535</p> <p>Tuomo Kauha, Team Finland -koordinaattori puh 050 3961 907</p> <p>Matti Nykänen (sijaistaa Tuomoa 16.10.2023-31.1.2024 välisen ajan) puh. 040 8422 217</p>
Alueelliset kehitysyhtiöt	<ul style="list-style-type: none"> - Yrityskehitys yrityksen koko elinkaarelle, toimintaympäristön kehitys, aluemarkkinointi - Ohjaus alueellisiin yritysverkostoihin ja kehittämisklustereihin - Yritysten kv-kyvykkyyksien arviointi ja kehittäminen sekä ohjaus Team Finland -rahoituslähteisiin ja palveluihin 	<ul style="list-style-type: none"> - Käytettävissä olevat resurssit: - 700 yritysneuvojaa 60 kehitysyhtiössä ympäri maan - yhteistyö Team Finlandin ja muiden kehitysorganisaatioiden kanssa 	<p>Jaakko Helenius, toiminnanjohtaja, puh. 0500 498 020 www.sekes.fi/jasenet/</p>
Työ- ja elinkeino- ministeriö (TEM)	<ul style="list-style-type: none"> - Arvovaltapalvelut sekä TF-toimintaan osallistuminen (mm. ministereiden ja ministeriön johdon TF-vierailut) - Tulos- ja omistajaohjaus sekä rahoitus ja juridiikka (BF, Finnvera, ELY-keskukset) 		<p>Ulla Palander, erityisasiantuntija, puh. 050 396 0312</p>

Taho	Nykyiset palvelut ja resurssit	Suunnitellut palvelut ja resurssit	Yhteyshenkilö
Elinkeinoelämän keskusliitto (EK)	<ul style="list-style-type: none"> - Elinkeinoelämän Ukraina-foorumi noin kerran kuussa, mihin kaikki halukkaat suomalaisyritykset voivat ilmoittautua mukaan - Jäsenneuvonta - EK:n jäsenliittojen, kuten Teknologiateollisuus ja Rakennusteollisuus, tarjoamat palvelut - EK-vetoinen yhteistyö pohjoismaiden kanssa kerran kuussa - EK-vetoinen yhteistyö pohjoismaiden ja balttien kanssa joka toinen kuukausi - BusinessEuropen Ukraine Task Force 	<ul style="list-style-type: none"> - Resurssit EK:lla: 4 henkilöä oman toimen ohessa ja ulkoinen Senior Advisor ml. Ukrainan-matkat 	<p>Petri Vuorio, johtaja puh. 050 323 2979</p> <p>Heli Siikaluoma, asiantuntija puh. 050 339 2020</p> <p>Tuomas Ylitalo, asiantuntija puh. 050 526 8219</p>
Keskuskauppakamari	<ul style="list-style-type: none"> - jäsenyritykset - kauppakamariverkosto maakunnissa - KIE-kauppayhdistys ja jäsenyritykset: Ukrainan ja naapurivaltioiden tuntemus ja verkostot - ICC:n eli Kansainvälisen kauppakamarin kv. jäsenet, verkostot ja kontribuutio Ukrainan jälleenrakennukseen 		<p>Päivi Pohjanheimo, johtaja, kv. asiat ja kauppa, ICC Suomen maajohtaja puh. 050 573 8494</p> <p>Anne Hatanpää, yhteyspäällikkö puh. 050 320 9539</p>
EastCham Finland	<ul style="list-style-type: none"> - Tiedonvälitys Ukrainan liiketoimintaympäristöstä ja jälleenrakentamisesta: verkkokoulutukset, webinaarit (esim. Ukrainan digitaalisista hankinta-alustoista kuten ProZorro) ja tapahtumat, uutispalvelu, markkinakatsaukset - Neuvontapalvelu 	<ul style="list-style-type: none"> - Läsnäolo Kiovaan: verkostoitumisalusta suomalaisille ja ukrainalaisille yrityksille, käytännön apu ja yritysneuvonta Ukrainassa - Paikallisten kumppaneidenkartoitus - Palveluverkosto yritysten tueksi 	<p>Jaana Rekolainen, toimitusjohtaja puh. 0400 457 743</p> <p>Tarja Teittinen, palvelujohtaja puh. 044 0299 997 etunimi.sukunimi@eastcham.fi</p>

Taho	Nykyiset palvelut ja resurssit	Suunnitellut palvelut ja resurssit	Yhteyshenkilö
East Office of Finnish Industries	<ul style="list-style-type: none"> - Palvelee jäsenyrityksiään - Säännöllinen tiedonvälitys ja analyysi Ukrainan jälleenrakentamisesta ja liiketoimintaympäristöstä, ml. taloudellinen ja poliittinen kehitys - Eksklusiiviset tapahtumat, webinaarit, kokoukset ja keskustelut - Aktiivinen yhteydenpito viranomaisiin, liike-elämän johtajiin ja asiantuntijoihin kohdemarkkinassa: East Office avaa yhtiöilleen ovet, tarjoaa vahvat verkostot ja auttaa luomaan oikeat kontaktit - Yksilölliset, yrityskohtaiset palvelut: henkilökohtainen tuki ja neuvonta, markkinasegmenttien ja sidosryhmien kartoitus, konkreettiset liiketoimintamahdollisuudet, räätälöidyt Ukrainan-matkat - Helsingin lisäksi läsnäolo myös Kiovassa: paikallinen johtaja jäsenyritysten käytettävissä paikan päällä - Yhteisön ylläpito: jäsenyritysten keskinäinen tiedonvaihto, kokemusten jakaminen ja tiivis yhteistyö tehostavat kaikkien mahdollisuuksia ja painoarvoa Ukrainassa 		<p>Janne Harjunpää, toimitusjohtaja puh. 050 496 7130</p>

Em. organisaatioiden lisäksi useat kaupalliset toimijat (esim. Miltton) tarjoavat palveluita Ukrainaan suuntaaville yrityksille.

LIITE 2. Tuki- ja rahoituspalvelut yrityksille

Finnpartnership

Suomen kehitysyhteistyön yritysrahoitusinstrumentit tukevat Ukrainan yhteiskuntaa tarjoamalla Finnpartnership-liikekumppanuus- ja investointivalmistelutukea suomalaisyrityksille maassa. Liikekumppanuustuki on taloudellista tukea Ukrainaan suuntautuvien hankkeiden suunnittelu-, koulutus- ja pilotointivaiheisiin sekä olemassa olevan liiketoiminnan kehittämiseen. Tukea voi hakea suomalainen yritys tai muu toimija pitkäaikaiseen, kaupalliseen yhteistyöhön tähtäävään ja liiketaloudellisesti kannattavaan toimintaan, mukaan lukien maahantuonnin selvitys- ja koulutusvaiheisiin. Hankkeiden tulee tähdätä pitkäaikaiseen liiketoimintaan ja -kumppanuuteen Ukrainassa.

1. Finnpartnership: Liikekumppanuustuki

Suomalaisen yrityksen on mahdollista saada 85 % valtionavustus tukikelpoisiin hankekuluihin, kun hankkeen tavoite Ukrainassa on jokin seuraavista:

1. Pitkäaikainen liikekumppanuus:
 - yhteisyrityksen perustaminen paikallisen toimijan kanssa
 - tytäryrityksen perustaminen
 - maahantuonti Suomeen ja samalla mahdollisesti muihin maihin
 - alihankinta-, huolto-, franchise- tai lisensiointisopimus
 - olemassa olevan liiketoiminnan kehittäminen kohdemaassa
2. Kaupallinen hanke ODA-kelpoisen kansainvälisen järjestön kanssa. Edellyttää allekirjoitettua aiesopimusta (LOI - Letter of Intent)

Hankekulujen tulee liittyä:

- partnereiden (liikekumppanien) identifiointiin
- hankeselvityksen tekoon
- liiketoimintasuunnitelman tekoon
- ympäristö- ja yhteiskuntavaikutusten arviointiin
- teknologian ja ratkaisujen pilotointiin ja demonstraatioihin
- paikallisen henkilökunnan koulutukseen
- olemassa olevan liiketoiminnan kehittämiseen kohdemaassa

Liikekumppanuustuen alaraja 15 000 euroa ja yläraja 400 000 euroa. Tuki on lähtökohtaisesti EU:n de minimis -sääntelyn piirissä, mikä tarkoittaa, että sitä voidaan myöntää enintään 200 000 euroa kuluvan vuoden ja edeltävän kahden vuoden aikana. Valtionavustus voidaan myös myöntää de minimis -tuen ulkopuolisena, jolloin hakijayrityksen tulee osoittaa, ettei valtionavustuksella ole kauppavaikutusta ETA-alueella.

2. Finnpartnership: Investointivalmistelutuki

Suomalaisen yrityksen on mahdollista saada valtionavustus tukikelpoisiin hankekuluihin hankkeissa, jossa valmistellaan kehitysrahoitus-kelpoista investointia Ukrainan julkisella sektorilla. Investointi voi olla Suomen, Ukrainan, kolmannen valtion ja/tai kansainvälisen kehitysrahoituslaitoksen rahoittama.

Business Finland

Business Finlandin Explorer-rahoituspalvelujen avulla yritys voi hankkia tietoa yritykselle uudesta kansainvälisestä markkinasta, koota yritysryhmän yhteisten liiketoimintamahdollisuuksien selvittämiseksi tai osallistua pk-yritysryhmässä ulkomaisille ammattimessuille. Yritysryhmissä voi olla mukana sekä pk-yrityksiä että suuria yrityksiä. Rahoitus on de minimis -perusteista ja tukiprosentti on maksimissaan 50% pk-yrityksille ja 40% suurille yrityksille.

3. Business Finland: Market Explorer

- Rahoitus on tarkoitettu yli 5-vuotiaille pk- ja midcap-yrityksille. Yrityksellä on oltava vähintään idea- tai pilotointivaiheessa oleva ratkaisu, jolla on uskottava kilpailuetu kansainvälisillä markkinoilla
- Rahoitettavan projektin enimmäiskoko on 80 000 €
- Projektiin on sisällyttävä ostettuja asiantuntijapalveluja, minkä lisäksi rahoitusta voi käyttää omiin palkkakuluihin
- Market Explorer -rahoituksella voi hankkia tietoa yritykselle uudesta kansainvälisestä markkinasta. Sillä voi tehdä esim. liiketoimintaselvityksen, markkina- tai kumppanikartoituksen, selvittää myyntikanavia tai laatia kansainvälistymissuunnitelman
- Projektin jälkeen yritys tuntee markkinatilanteen ja voi käynnistää operatiiviset toimenpiteet ratkaisun viemiseksi kansainvälisille markkinoille

4. Business Finland: Group Explorer

- Rahoitus on tarkoitettu 4-10 yrityksen ryhmälle, joka on tunnistanut yhteisen merkittävän kansainvälisen markkinamahdollisuuden. Ryhmässä voi olla mukana sekä suuria että pk-yrityksiä ilman kokorajaa
- Tyypillisesti hankkeen johdossa on yksi koordinaattori tai vientipäällikkö
- Rahoituksen määrä on enintään 20 000 € yritystä kohti, esim. 5 yrityksen hanke voi olla kokonaiskooltaan 100 000 €
- Rahoitusta voi käyttää esim. yhteisen liiketoimintamallin suunnitteluun, jakelukanavien ja markkinoille pääsemisen kartoittamiseen, mallisopimusten teettämiseen (mallisopimusta, voidaan näyttää potentiaalisille kumppaneille muutostarpeiden selvittämiseksi), Suomeen suuntautuvien ostajavierailujen järjestämiseen ja tilaisuuksiin kohdemaassa, verkostojen rakentamiseen sekä kumppanien kartoittamiseen

5. Business Finland: Exhibition Explorer

- Rahoitus on avustusta osallistumiseen kansainvälisille, Suomen ulkopuolella järjestettäville B2B-messuille
- Rahoitus on tarkoitettu pk- ja midcap-yrityksille, jotka haluavat kasvattaa omien tuotteidensa tai palveluidensa vientiä
- Yritys voi osallistua messuilla yhteisosastolle tai omalle erilliselle osastolleen
- Rahoituksen myöntämisen perusedellytyksenä on, että vähintään neljä kotimaista pk- tai midcap-yritystä hakee Exhibition Explorer -rahoitusta samoille messuille. Edellä mainitusta yritysryhmästä vähintään puolet on oltava pk-yrityksiä
- Avustusta voidaan myöntää yksittäiselle yritykselle enintään 35 000 € per messuhanke ja pienin mahdollinen avustus on 1 000 € per yritys. Palvelu on tarkoitettu pk- ja midcap yrityksille (liikevaihto alle 300 miljoonaa €)

ELY-keskus

Team Finland -palvelupolun mukaisesti ELY-keskuksen rahoitus soveltuu vientiä suunnittelevalle ja/tai markkinaa selvittävälle yritykselle. Rahoitus on avustusta ja maksetaan pääsääntöisesti jälkikäteen. Kehittämistoimet ovat de minimis -tukea ja tuki voi olla enintään 50% hyväksytyistä kustannuksista.

6. ELY-keskukset: Yrityksen kehittämisavustus

- Yrityksen kehittämisavustuksella tuetaan suomalaisten pk-yritysten kehittämis- ja investointihankkeita
- Avustusta myönnetään merkittäviin hankkeisiin, joilla yritys esimerkiksi kehittää uusia tai uudistettuja tuotteita, palveluja tai tuotantomenetelmiä, parantaa kansainvälistymisvalmiuksiaan tai kartoittaa uusia markkinoita ja liiketoimintamahdollisuuksia
- Projektien keskikoko noin 50 000 – 100 000 €
- Rahoituspäätöksen yhteydessä varmistetaan, että hakijalla on riittävät resurssit (rahoitus, henkilöstö jne.) hankkeen toteuttamiseen

Finnvera

Finnveran rahoitusratkaisut ovat vientitakuulain alaisia viennin tai investointien riskien vakuuttamiseen käytettäviä vientitakuuta tai investointitakuuta. Vuoden 2024 täydennysbudjetin käsittelyn toteutuessa myönteisesti eduskunnassa, allokoi Suomen valtio 50 miljoonaa euroa korvaamaan Finnvera Oyj:lle Ukrainaan kohdistuvan viennin ja investointien edistämiseksi myönnettyjen vientitakuiden luottotappioita. Finnvera seuraa Ukrainan vienninrahoituksen kysynnän kehitystä vuoden 2024 alusta lähtien ja pyrkii löytämään joustavasti ratkaisuja ehdot täyttävien hankkeiden edistämiseen vientitakuuinstrumenteilla. Vientitakuiden avulla vakuutetaan Ukrainan viennin maksuajan myöntämiseen liittyviä kaupallisia ja poliittisia riskejä. Viejän ei tarvitse pyytää ennakkomaksua koko summalle, vaan ostaja maksaa tuotteen toimituksen jälkeen takuuehdoissa sovitun maksuajan mukaisesti.

Takuun edunsaaja voi hakea Finnveralta korvausta, kun maksu jää saamatta ukrainalaisesta ostajasta/pankista tai kohdemaasta johtuvista syistä. Finnvera takaa kauppvoja 10 000 eurosta useisiin miljooniin euroihin. Kaupalliset riskit liittyvät viejän maksukyvyttömyyteen ja maksuhaluttomuuteen. Poliittiset riskit liittyvät valuutan siirtoon ja vaihtoon, viranomaistoimiin/kansallistamiseen tai sota-/kapinarieskeihin. Takuun myöntämisen edellytyksenä on riittävien tietojen saatavuus ja asiakkaan tunnistaminen. Finnvera tekee takuita myönnettäessä luottoriskianalyysin ostajasta sekä ESG-asioista. Vientikaupassa syntyvän saatavan tulee olla riidaton.

7. Finnvera: Lyhyen maksuajan luottovakuutus

- Luottovakuutuksen (luottoriskitakuun) hakijana eli takuunottajana on suomalainen viejäyrittys, joka antaa maksuaikaa ukrainalaiselle ostajalle
- Luottovakuutusta käytetään viejän saatavien turvaksi: maksut tapahtuvat pankkien välittämänä tilisiirtoina
- Finnveran takuun riskinkohteena ukrainalainen ostajayrittys
- Finnveran takuu vakuuttaa takuuehdoissa määritellyistä kaupallisista ja poliittisista riskeistä johtuvan maksuriskin 90% katteella
- Vientituotteena raaka-aineet, välituotteet, kulutustavarat: luottoajat tyypillisesti 30-180 päivää
- Takuu myönnetään joko yksittäiselle kaupalle tai jatkuvalla viennille

8. Finnvera: Viennin maksuliikenteen reburssit

- Reburssitakuun (letter of credit) hakijana eli takuunottajana reburssin vahvistava suomalainen tai EU-pankki
- Reburssitakuuta käytetään reburssin vahvistavan pankin riskien kattamiseksi
- Reburssia käytettäessä viejä varmistuu maksun saamisesta ja toisaalta ostaja varmistuu siitä, että se saa tilaamansa tuotteen
- Maksuriskit on siirretty viejän ja ostajan pankeille
- Takuun riskinkohteena reburssin avaava ukrainalainen pankki
- Finnveran takuu kattaa takuunottajana toimivalle, reburssin vahvistavalle pankille 100 % ukrainalaisen pankin kaupallisista ja poliittisista riskeistä
- Suomalainen viejäyrittys myyjänä, ostajana ukrainalainen yritys
- Vientituotteena reburseissa tavaroita, palveluja, pääomatavaroita
- Pääsääntöisesti lyhyt riskiaika (käteisreburssi tai enintään alle 1 vuosi)

9. Finnvera: Ostajaluottotakuu rahoitusjärjestelyssä

- Ostajaluottotakuun hakijana tai takuunottajana ukrainalaiselle ostajalle luoton myöntävä pankki
- Ukrainalaiselle ostajalle järjestetään luotto, jolla maksetaan vientitoimitus viejälle
- Takuu kattaa ukrainalaisesta ostajasta tai valtiosta aiheutuvat riskit

- Ukrainalainen ostaja saa useamman vuoden pituisen maksuajan vientitoimitukselle myönnetyn luoton avulla
- Vientituotteena pääomatavarat
- Finnveran takuu vakuuttaa takuuehdoissa määritellyistä kaupallisista ja poliittista riskeistä johtuvan maksuriskin 95-100 % katteella
- Vaatii sitoutumista pitempään riskinottoon useiksi vuosiksi isommille summille
- Luotonantajapankkia voi olla vaikea löytää, luottodokumentaatio kallista ja sen neuvottelemisen vie aikaa
- Finnvera selvittää mahdollisuuksia ratkaisujen löytämiseksi ostajaluottojen rahoittamiseksi.
- Finnvera selvittää mahdollisuutta tarjota investointitakuuta tietyn edellytyksin ja rajoituksin kattamaan poliittisia riskejä Ukrainaan suuntautuviin investointeihin (mm. sota/kapina, valuutansiirto, viranomaistoimet). Takuulla voi yleensä kattaa oman tai vieraan pääoman ehtoisten sijoitusten poliittisia riskejä.

Finnfund

Suomen kehitys yhteistyön yritysrahoitusinstrumentit tukevat Ukrainan yhteiskuntaa tarjoamalla investointirahoitusta maan yksityiselle sektorille. Finnfund tekee vuosittain kehittyvissä maissa sijoituksia noin 200-250 miljoonan euron edestä, pääsektoreinaan energia, digitaaliset ratkaisut ja infrastruktuuri, metsätalous, maatalous sekä rahoitusala.

10. Finnfund: Investointirahoitus (yksityiselle sektorille)

- Rahoitetaan Ukrainassa rekisteröityjä yksityisiä yrityksiä oman pääoman sijoituksilla, lainoilla tai välirahoituksella
- Finnfund etsii Ukrainasta erityisesti sijoituskohteita, joissa suomalaiset yritykset toiminnallaan tuottavat lisäarvoa kohteelle: lisäarvo voi tulla esim. suomalaisesta kanssasijoittajasta tai suomalaisesta teknologiatoimittajasta
- Rahoitus toteutetaan kaupallisin ehdoin ja rahoituksen edellytyksenä on mm. kannattava liiketoimintakonsepti riittävällä tuotolla
- Finnfund ei koskaan toimi enemmistösijoittajana ja sijoituskohteella tulee siten olla muitakin rahoituslähteitä tiedossa

- Finnfundin rahoitusosuus on tyypillisesti 2-20 miljoonaa euroa
- Ukrainalainen yritys tulee olla riittävän kapasiteetin omaava ja vakavarainen esim. täyttää lainojen vakuusvaatimukset
- Sijoituskohteena toimivan yrityksen edellytetään osallistuvan sijoituksen valmistelukustannuksiin
- Sijoituksen tulee synnyttää todennettavia positiivisia kehitysvaikutuksia Ukrainassa

Ulkoministeriö

Sekaluottorahoitus perustuu lakiin kehitysmaissa myönnettävistä korkotukiluotoista (1114/2000); rahoituksella maksetaan sellaisen Suomessa rekisteröidyn yrityksen kokonaisratkaisun toimittamista Ukrainan hallinnolle, että vähintään 1/3 sen arvosta on tuotettu Suomessa. Sekaluottorahoitus edellyttää sopimusta yhteistyöstä Ukrainan valtion kanssa.

11. Ulkoministeriö: Sekaluottorahoitus (Ukrainan julkiselle sektorille)

- Hankkeiden toteuttajayritys valitaan Ukrainan viranomaisten hankintaprosessina
- Suomalaisratkaisu rahoitetaan kaupallisen pankin Finnveran takaamalla lainalla Ukrainan valtiovarainministeriölle ja ulkoministeriön lahjarahoituksella, joka kattaa osan kauppasummasta sekä Ukrainan valtiovarainministeriölle annetun lainan korot kokonaisuudessaan. Kokonaislahja-aste on 35 %
- Rahoitettavien hankkeiden tulee olla kauppasummaltaan 10-20 miljoonaa euroa. Tätä pienemmät hankkeet ovat hankkeita rahoittaville pankeille liian pieniä. Hankkeiden enimmäiskoko perustuu tuelle myönnetyn kokonaismäärärahan suuruuteen

**Ulkoministeriön
julkaisuja**

2023:23

ISSN PDF 2737-0844

ISBN PDF 978-952-281-806-5